

*Олюха В. Г.,**доктор юридичних наук, професор,
провідний науковий співробітник відділу господарсько-правових
досліджень проблем економічної безпеки
Державної установи «Інститут економіко-правових досліджень
імені В.К. Мамутова Національної академії наук України»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3339-1154>*

ОБОВ'ЯЗКИ КЕРІВНИКА БОРЖНИКА ПРИ ЙМОВІРНОСТІ НАСТАННЯ НЕПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ В УМОВАХ АДАПТАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ДО ПРАВА ЄС

Анотація. Статтю присвячено дослідженню обов'язків керівника боржника при ймовірності настання неплатоспроможності в умовах адаптації законодавства України до права ЄС. Метою статті є визначення змісту таких обов'язків, аналіз їх імплементації у право України та з'ясування їх значення для вирішення господарськими судами питання про покладення на керівника компанії-банкрута солідарної відповідальності. Обґрунтовано, що одним з сучасних інститутів права ЄС у сфері неплатоспроможності є інститут раннього попередження ймовірної неплатоспроможності, який ґрунтується на застосуванні системи альтернативних правових механізмів захисту інтересів кредиторів поряд із зверненням до господарського суду із заявою про відкриття провадження у справі про банкрутство. Встановлено, що розвиток європейського правового регулювання характеризується переходом від визначення загальних стандартів поведінки керівника боржника до запровадження гнучких механізмів реагування на фінансову кризу підприємства.

Встановлено, що імплементація ст. 19 Директиви (ЄС) 2019/1023 у право України має вибіркового характеру. Найбільш повно імплементовано положення щодо обов'язку керівника вживати заходів для запобігання неплатоспроможності, які знайшли своє відображення у ч. 4 ст. 4 КУзПБ, а також це положення імплементовано через запроваджений у КУзПБ інститут превентивної реструктуризації. Водночас загальний обов'язок керівника забезпечувати баланс інтересів кредиторів, акціонерів та працівників та інших стейкхолдерів, зокрема працівників, а також уникати умисної або грубої недбалої поведінки, що загрожує життєздатності підприємства повною мірою не імплементовано.

Запропоновано імплементувати у КУзПБ п. (59) Преамбули Директиви (ЄС) 2026/799 шляхом запровадження системи альтернативних механізмів захисту інтересів кредиторів, еквівалентних за рівнем правового захисту зверненню керівника боржника до господарського суду із заявою про відкриття провадження у справі про банкрутство. До таких правових механізмів віднесено публічне повідомлення про виникнення неплатоспроможності через відповідний державний електронний реєстр, проведення медіації за участю всіх кредиторів, здійснення позасудового врегулювання заборгованості тощо. Обґрунтовано, що медіація має здійснюватися тільки після публічного повідомлення про виникнення неплатоспроможності боржника у електронному форматі через відповідний державний реєстр щоб забезпечити рівність процесуальних можливо-

стей всім кредиторам. Доведено, що після імплементації запропонованих змін до чинного законодавства України має бути змінено процесуальний підхід господарського суду до вирішення питання про покладення на керівника боржника солідарної відповідальності. Належне використання альтернативних механізмів захисту інтересів кредиторів повинно визнаватися належним виконанням керівником своїх обов'язків та бути підставою для звільнення його від відповідальності.

Ключові слова: неплатоспроможність, керівник боржника, боржник, солідарна відповідальність, господарський суд, предмет доказування, раннє реагування на неплатоспроможність, альтернативні механізми захисту інтересів кредиторів, медіація, Кодекс України з процедур банкрутства, право ЄС.

Постановка проблеми. Адаптація законодавства України до права Європейського Союзу зумовлює необхідність удосконалення нормативного регулювання обов'язків керівника боржника при виникненні загрози неплатоспроможності підприємства, оскільки вони є важливим елементом системи превентивних заходів, спрямованих на відновлення платоспроможності проблемного боржника та запобігання його банкрутству. Водночас оцінка належності виконання цих обов'язків має важливе значення при вирішенні господарським судом питання можливості притягнення керівника компанії-боржника до солідарної відповідальності.

Питання змісту обов'язків керівника компанії-боржника при виникненні загрози неплатоспроможності тривалий час було у центрі уваги європейської правової доктрини. Директива Європейського парламенту та Ради Європейського Союзу 2019/1023 щодо превентивної реструктуризації, погашення заборгованості та дискваліфікації, а також з питань підвищення ефективності процедур реструктуризації, неплатоспроможності, погашення боргів та внесення змін до Директиви (ЄС) 2017/1132 (далі за текстом Директива (ЄС) 2019/1023) та Директива (ЄС) 2026/799 Європейського Парламенту та Ради від 30 березня 2026 року про гармонізацію деяких аспектів законодавства про неплатоспроможність (далі за текстом Директива (ЄС) 2026/799) поряд з іншими правовими механізмами запобігання неплатоспроможності заклали основні підходи до визначення обов'язків директора при виникненні фінансових труднощів у компанії-боржника.

Імплементація положень Директиви (ЄС) 2019/1023 у вітчизняне законодавство була здійснена шляхом прийняття

Закону України «Про внесення змін до Кодексу України з процедур банкрутства та деяких інших законодавчих актів України щодо імплементації Директиви Європейського парламенту та Ради Європейського Союзу 2019/1023 та запровадження процедур превентивної реструктуризації» № 3985-ІХ від 19 вересня 2024 року. Цим нормативно-правовим актом серед інших новацій були також внесені зміни до статті 4, якими було окреслено обов'язки виконавчого органу при ймовірності настання неплатоспроможності та до частини 6 статті 34 КУзПБ, де було конкретизовано обов'язок боржника звернутись до господарського суду із заявою про відкриття провадження у справі про банкрутство у разі виникнення неплатоспроможності та встановлені наслідки невиконання цього обов'язку. Проте коло визначених законодавцем суб'єктів, дотримання інтересів яких має забезпечити керівник проблемної компанії та передбачений зміст його обов'язків не повною мірою відповідає положенням ст.19 Директиви (ЄС) 2019/1023.

Варто зазначити, що з прийняттям Директиви (ЄС) 2026/799 відбулось розширення переліку способів належного виконання керівником своїх обов'язків при виникненні ймовірності неплатоспроможності. Положення Директиви (ЄС) 2026/799 також мають бути враховані при проведенні адаптації вітчизняного господарсько-процесуального законодавства до права ЄС. Все наведене і обумовлює актуальність цього дослідження.

Стан дослідження. Доктрину обов'язків директорів боржників розвивали у своїх працях L.Lin, A. Keay, K. van Zwielen, M.Chen. Проте їх наукові праці написані до набуття чинності вказаними директивами, а тому не враховують подальший розвиток європейського законодавства. Проблеми впровадження у вітчизняне законодавство положень Директиви (ЄС) 2019/1023 розкрили у своїх працях Я.В. Петруненко, В.В. Радзивилюк та О.В. Синегубов. Питання використання інституту медіації у процедурах банкрутства розглянув А.І. Данілов. Проте, дослідження зазначених науковців не стосувались комплексного визначення обов'язків керівника компанії у разі виникнення загрози неплатоспроможності, а також напрямів імплементації положень прийнятої нещодавно Директиви (ЄС) 2026/799 у вітчизняне законодавство.

Метою цієї статті є визначення обов'язків керівника при виникненні ймовірності неплатоспроможності компанії-боржника та окреслення їх значення для вирішення господарським судом питання про наявність підстав для покладення на керівника компанії-банкрута солідарної відповідальності у контексті адаптації законодавства України до правових актів ЄС.

Виклад основного матеріалу. У європейській правовій доктрині сформовано підхід за яким директор компанії у разі виникнення загрози настання неплатоспроможності має скоригувати пріоритети у дотриманні інтересів учасників (засновників). Коли компанія може виконувати свої фінансові зобов'язання стабільно, то директор компанії діє у першу чергу в інтересах учасників (акціонерів), зокрема з дотриманням вимог законодавства забезпечує максимізацію прибутковості господарської діяльності. При виникненні загрози неплатоспроможності компанії характер його обов'язків змінюється, оскільки мають враховуватись інтереси не тільки учасників (акціонерів), а і кредиторів компанії. У разі подальшого погіршення фінансового становища інтереси останніх набувають пріоритетного значення для директора компанії-боржника. По суті мова іде про забезпечення балансу між інтересами вказаних суб'єктів.

Так, Л. Лін у своїй науковій статті, присвяченій обов'язкам директорів проблемної компанії перед кредиторами вказує, що саме погіршення фінансового стану компанії, зокрема перевищення боргу над активами змінює характер конфлікту інтересів кредиторів та засновників (акціонерів). «Хоча конфлікти інтересів між акціонерами та кредиторами існують з моменту видачі кредиту, ймовірність та масштаби цих конфліктів зростають у міру погіршення фінансового стану фірми та збільшенням співвідношення її боргу до власного капіталу» [1, с. 1488]. Як стверджує Е. Кі, зміна обов'язків директорів під час фінансових труднощів компанії є формою захисту кредиторів, які стають у такому випадку основними зацікавленими сторонами, адже вони є власниками остаточної вартості активів. «Коли компанія близька до неплатоспроможності, інтереси акціонерів мають граничну цінність, і директори фактично граються грошима кредиторів, оскільки будь-які подальші збитки можуть призвести до неплатоспроможності компанії, що означає, що кредитори не отримають повної виплати» [2, с. 144]. Пошук директором компанії-боржника балансу між інтересами учасників (акціонерів) та кредиторів ускладнюється у зв'язку з економічною природою конфлікту їх інтересів. К. ван Цвітен справедливо зазначає, що акціонери, усвідомлюючи критичний фінансовий стан компанії та високу ймовірність відкриття провадження у справі про неплатоспроможність, за якого вони ризикують не отримати жодної віддачі від своїх інвестицій, можуть бути схильні до розміщення активів компанії у високоприбуткових, але у водночас і високоризикових проєктах, тоді як ризик невдачі таких інвестицій нести будуть кредитори [3, с. 388]. М. Чен вказує, що «коли компанія стикається з фінансовими труднощами, від директорів очікується захист інтересів кредиторів, наскільки це можливо. Визначення поточного стану компанії та того, чи може вона продовжувати свою діяльність, чи її слід вважати неплатоспроможною, є обов'язком, який директори повинні взяти на себе» [4, с. 41]. Тобто він виходить з необхідності максимального захисту інтересів кредиторів директорами компанії-боржника та про оцінку сумлінності їх дій через призму належного виконання обов'язку щодо захисту інтересів кредиторів. Варто наголосити, що в умовах українських реалій остаточну оцінку поведінці директора має давати господарський суд під час провадження у справі про банкрутство.

Наведені підходи були сформовані науковцями переважно до набуття чинності Директивою (ЄС) 2019/1023 та Директивою (ЄС) 2026/799, мабуть тому акцент зроблено саме на необхідності дотримання інтересів у першу чергу кредиторів, а також учасників (акціонерів). В той же час, відповідно до п. (а) ст. 19 Директиви (ЄС) 2019/1023 держави-члени ЄС повинні забезпечити, щоб у разі ймовірності неплатоспроможності директори враховували інтереси кредиторів, акціонерів та інших зацікавлених сторін [5]. Тобто коло осіб, інтереси яких за таких обставин має забезпечувати виконавчий орган компанії є ширшим ніж окреслено на доктринальному рівні. Проте, конкретний перелік зацікавлених осіб цим правовим актом ЄС не визначається мабуть з огляду на те, що конкретизація цього питання залишена на розсуд держав-членів ЄС.

Убачається, що до цієї категорії можуть бути віднесені працівники підприємства-боржника з огляду на наступне. По-перше, п. (1) Преамбули Директиви (ЄС) 2019/1023 зазначає, що у разі проведення реструктуризації права працівників не повинні бути порушені, а п. (2) Преамбули Директиви (ЄС) 2019/1023

вказує, що реструктуризація повинна запобігти скороченню робочих місць. Також відповідно до п. 8 ст. 4 цього акту представники працівників національними актами можуть визнаватись ініціаторами превентивної реструктуризації.

По-друге, Директива 2002/14/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 11 березня 2002 року про встановлення загальних рамок для інформування та консультування працівників у Європейському Співтоваристві – Спільна декларація Європейського Парламенту, Ради та Комісії щодо представництва працівників [6] вимагає від підприємств інформувати та консультувати працівників про значні зміни в бізнесі в рамках постійної процедури. Оскільки стан неплатоспроможності значною мірою впливає на роботу підприємства, то боржник має виконати інформаційні обов'язки по відношенню до своїх працівників.

По-третє, працівники боржника є вкрай вразливою категорією, оскільки основним, а доволі часто і єдиним джерелом забезпечення їх існування є заробітна плата, заборгованість за якою може накопичуватись боржником певний період часу. Таким чином, директори, за логікою ст. 19 Директиви (ЄС) 2019/1023, мають забезпечити баланс інтересів кредиторів, засновників (акціонерів) та стейкхолдерів, зокрема працівників підприємства-боржника.

Український законодавець, приймаючи зміни до КУЗПБ для імплементації Директиви (ЄС) 2019/1023, також не встановив обов'язок дотримання виконавчим органом боржника при ймовірності неплатоспроможності інтересів зацікавлених осіб (стейкхолдерів) та не окреслив їх коло, що є певним недоліком.

Варто зазначити, що вітчизняними науковцями-правниками вже вказувалось на фрагментарність імплементації окремих положень Директиви (ЄС) 2019/1023 [7; 8; 9]. Бачиться, що й імплементація ст. 19 Директиви (ЄС) 2019/1023 у КУЗПБ відбулась у дещо звуженому форматі. Так, щодо кредиторів встановлено обов'язок керівника вживати заходів для запобігання неплатоспроможності, визначено систему превентивної реструктуризації, передбачено обов'язок своєчасного звернення до суду із заявою про відкриття провадження у справі про банкрутство під загрозою покладення солідарної відповідальності. Обов'язок керівника боржника, встановлений у ч. 3 ст. 4 КУЗПБ про те, що він має не пізніше ніж за 30 днів з дня виникнення ознак неплатоспроможності чи її загрози або отримання інформації про виявлення ознак неплатоспроможності надіслати засновникам (учасникам, акціонерам) боржника відомості про це, спрямований на захист інтересів засновників (акціонерів). Водночас про необхідність дотримання інтересів стейкхолдерів, зокрема працівників боржника, у КУЗПБ взагалі не згадується.

Бачиться, що обов'язок директорів уникати навмисних дій або грубої недбалої поведінки, яка загрожує життєздатності бізнесу, що вміщено у п. (с) статті 19 Директиви (ЄС) 2019/1023 у КУЗПБ прямо не відображено. Певним його відображенням можна вважати обов'язок своєчасного звернення до господарського суду із заявою про відкриття провадження у справі про банкрутство. Водночас, обов'язки директорів окреслені у п. (b) ст. 19 Директиви (ЄС) 2019/1023 щодо необхідності вжиття заходів для уникнення неплатоспроможності прямо встановлені у ч. 4 ст. 4 КУЗПБ. Також інститут превентивної реструктуризації, запроваджений у КУЗПБ спрямований на захист інтересів кредиторів.

Для найбільш повної імплементації положень ст. 19 Директиви (ЄС) 2019/1023 щодо обов'язків директорів у разі ймовір-

ності настання неплатоспроможності боржника можна було б зробити перенесенням її змісту до КУЗПБ. Наприклад, положення ст. 19 Директиви (ЄС) 2019/1023 відтворили у національному законодавстві практично без змін австрійські законодавці. Закон Австрії про реструктуризацію (Restrukturierungsordnung, ReO), загалом використав формулювання ст. 19 Директиви (ЄС) 2019/1023 [10, с. 498].

Варто зазначити, що станом на сьогодні у КУЗПБ сформовано два взаємопов'язаних інститути, які значною мірою забезпечують імплементацію положень Директиви (ЄС) 2019/1023 та можуть розглядатись як основні правові механізми раннього реагування на ймовірність настання неплатоспроможності боржника: інститут превентивної реструктуризації та інститут солідарної відповідальності за порушення обов'язку своєчасного звернення до господарського суду із заявою про відкриття провадження у справі про банкрутство.

Аналіз норм ст. ст. 33-1, 33-7 КУЗПБ дозволяє зробити висновок, що єдиною можливістю відступу від моделі обов'язкового звернення до господарського суду із заявою про відкриття провадження у справі про банкрутство у разі виникнення неплатоспроможності для боржника є інститут ініціювання боржником процедури превентивної реструктуризації. Фактично чинний КУЗПБ виходить із бінарної моделі поведінки боржника: або ініціювання реструктуризації або звернення до господарського суду із заявою про відкриття провадження у справі про банкрутство.

Натомість Директива (ЄС) 2026/799 пропонує більш гнучку модель раннього реагування на проблеми з погашенням заборгованості, оскільки допускає застосування інших рівноцінних механізмів захисту інтересів кредиторів. Зокрема пункт (59) Преамбули Директиви (ЄС) 2026/799 надає боржнику доволі широкі можливості для реагування на загрозу неплатоспроможності [11].

Так, окрім самостійного звернення до господарського суду із заявою про відкриття провадження у справі про банкрутство також для боржника є можливим публічне повідомлення про неплатоспроможність боржника-юридичної особи через відповідний державний реєстр. Для України таким реєстром може бути Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань. З моменту внесення такого запису до вказаного реєстру кредитори будуть вважатись належним чином повідомленими про фінансовий стан боржника. Саме публічність такого повідомлення усуває ризик інформаційної асиметрії між боржником та кредиторами. Інший напрям – надання права боржнику призупинити звернення до господарського суду із заявою про відкриття провадження у справі про банкрутство у разі виникнення неплатоспроможності якщо боржником вживаються заходи, спрямовані на захист усієї групи кредиторів, еквівалентні тому, що забезпечується поданням заяви на відкриття провадження у справі про неплатоспроможність. До таких еквівалентних заходів можуть бути віднесені: проведення переговорів з усіма кредиторами, започаткування процедури медіації, підготовка плану фінансового оздоровлення, залучення інвесторів, тимчасове обмеження розподілу активів між учасниками тощо. Реалізація таких альтернативних механізмів може розглядатись як належне виконання керівником боржника обов'язку щодо реагування на виникнення загрози неплатоспроможності, а відтак має визнаватись фактором, що звільняє його від солідарної відповідальності, встановленої

абзацом 2 ч. 6 ст. 34 КУЗПБ аналогічно до того, як це встановлено для виконання боржником процедури превентивної реструктуризації.

Таким чином, на ранніх етапах виникнення неплатоспроможності з метою належного дотримання балансу інтересів кредиторів та боржника, а також імплементації положень п. (59) Преамбули вказаної Директиви необхідним є подальший розвиток системи правових механізмів раннього реагування на фінансову неплатоспроможність боржника. За умови їх закріплення у КУЗПБ, такі механізми можуть бути альтернативними способами належного виконання керівником боржника свого обов'язку щодо реагування на ймовірність настання неплатоспроможності. Господарський суд в такому випадку при вирішенні питання про покладення на керівника боржника солідарної відповідальності буде оцінювати не тільки факт порушення обов'язку подання заяви про банкрутство, але й усю сукупність дій керівника, вчинених ним на етапі ймовірності настання неплатоспроможності, зокрема щодо застосування альтернативних механізмів захисту інтересів кредиторів. Відповідальне застосування таких механізмів повинно визнаватись належним виконанням керівником своїх обов'язків та бути підставою для звільнення його від відповідальності.

Одним з можливих еквівалентних заходів у розумінні п. (59) Преамбули Директиви (ЄС) 2026/799, як уже вказувалося вище, може стати mediaція між боржником і кредиторами. Як справедливо пише А.І. Данілов, «на досудовій стадії mediaція може виконувати превентивну функцію, спрямовану на запобігання відкриттю провадження у справі про банкрутство. Саме на цьому етапі сторони мають найбільшу свободу у виборі варіантів реструктуризації заборгованості, збереження бізнесу як цілісного майнового комплексу (going concern) та підтримання ділових відносин» [12, с. 89]. Започаткування керівником боржника такої процедури має бути підставою для звільнення його від солідарної відповідальності так само як це передбачено зараз у КУЗПБ для процедури реструктуризації.

Разом з тим mediaція не повинна використовуватись як інструмент вибіркового врегулювання боргу з окремими кредиторами, що буде порушувати права інших кредиторів, не залучених до цієї процедури. Тому процедура mediaції має починатись тільки після публічного повідомлення про виникнення неплатоспроможності боржника у електронному форматі через відповідний державний реєстр. Це забезпечить інформування всіх кредиторів та створить для них можливість взяти участь у процедурі mediaції. Хоча безумовно, процедура mediaції має відбуватись в індивідуальному порядку з кожним кредитором окремо за єдиними правилами, без створення штучних переваг окремим кредиторам. Лише за таких умов mediaція може вважатись заходом, еквівалентним за рівнем захисту інтересів кредиторів зверненню до господарського суду із заявою про відкриття провадження у справі про банкрутство, а отже бути підставою для звільнення керівника боржника від покладення на нього солідарної відповідальності. При цьому у КУЗПБ має бути встановлено, що процедура mediaції, яка проводиться відповідно до вказаної процедури є підставою для призупинення строку, встановленого ч. 6 ст. 34 КУЗПБ для звернення до із заявою про відкриття провадження у справі про банкрутство.

Висновки. Право ЄС у сфері неплатоспроможності розвивається у напрямі запровадження системи раннього попередження ймовірної неплатоспроможності, складовою якої є си-

стема альтернативних правових механізмів захисту інтересів кредиторів які можуть застосовуватись поряд із зверненням до господарського суду із заявою про відкриття провадження у справі про банкрутство.

Імплементація ст. 19 Директиви (ЄС) 2019/1023 у право України має вибіркового характеру. Найбільш повно імplementовано положення щодо необхідності вжиття керівником заходів для запобігання неплатоспроможності, що прямо встановлені у ч. 4 ст. 4 КУЗПБ, а також це положення імplementовано через запроваджений у КУЗПБ інститут превентивної реструктуризації. Водночас загальний обов'язок керівника боржника дотримуватись інтересів акціонерів та стейкхолдерів, зокрема працівників, а також уникати умисної або грубої недбалості поведінки, що загрожує життєздатності підприємства повною мірою не імplementовано.

Для імплементації положень п. (59) Преамбули Директиви (ЄС) 2026/799 необхідно запровадити у КУЗПБ систему альтернативних механізмів захисту інтересів кредиторів на етапі ймовірності настання неплатоспроможності боржника, еквівалентних за рівнем правового захисту зверненню керівника боржника до господарського суду з заявою про відкриття провадження у справі про банкрутство. До таких правових засобів можна віднести публічне повідомлення про виникнення неплатоспроможності через відповідний державний електронний реєстр, проведення mediaції за участю всіх кредиторів, здійснення позасудового врегулювання заборгованості тощо.

Процедура mediaції при ймовірності настання неплатоспроможності має починатись тільки після публічного повідомлення про виникнення неплатоспроможності боржника у електронному форматі через відповідний державний реєстр, щоб забезпечити інформування всіх кредиторів та створити для них рівні можливості для участі у процедурі mediaції, що своєю чергою забезпечить дотриманням принципу рівності кредиторів.

Після імплементації вказаних положень до чинного законодавства України господарським судом при вирішенні питання про покладення на керівника боржника солідарної відповідальності має оцінюватись не тільки факт порушення обов'язку подання до господарського суду заяви про відкриття провадження у справі про банкрутство, але й уся сукупність дій керівника, вчинених ним на етапі ймовірності настання неплатоспроможності, зокрема щодо застосування альтернативних механізмів захисту інтересів кредиторів. Доцільне та правильне застосування таких механізмів повинно визнаватись належним виконанням керівником своїх обов'язків та бути підставою для звільнення його від відповідальності.

Перспективним напрямом подальших досліджень є визначення умов покладення господарським судом солідарної відповідальності за зволікання з поданням заяви до господарського суду про банкрутство.

Література:

1. Lin L. Shift of Fiduciary Duty Upon Corporate Insolvency: Proper Scope of Directors' Duty to Creditors. *Vanderbilt Law Review*. 1993. Vol. 46. № 6. P. 1485–1524. URL: <https://scholarship.law.vanderbilt.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=2347&context=vlr> (дата звернення: 12.06.2026).
2. Keay A. The Shifting of Directors' Duties in the Vicinity of Insolvency. *International Insolvency Review*. 2015. Vol. 24. № 2. P. 140–164. DOI: <https://doi.org/10.1002/iir.1236>

3. van Zwieten K. Director Liability in Insolvency and Its Vicinity. *Oxford Journal of Legal Studies*. Summer 2018. Vol. 38. Issue 2. P. 382–409, DOI: <https://doi.org/10.1093/ojls/gqy013>
4. Chen M. A Shift in the Duties of Directors when the Company is on the Verge of Bankruptcy. *International Journal of Asian and African Studies*. November 2023. Issue Vol. 2 No. 2. P. 39–42. DOI: <https://doi.org/10.32996/ijaas.2023.2.2.4>
5. Directive (EU) 2019/1023 of the European Parliament and of the Council of 20 June 2019 on preventive restructuring frameworks, on discharge of debt and disqualifications, and on measures to increase the efficiency of procedures concerning restructuring, insolvency and discharge of debt, and amending Directive (EU) 2017/1132 (Directive on restructuring and insolvency). URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2019/1023/oj/eng> (дата звернення: 12.06.2026).
6. Directive 2002/14/EC of the European Parliament and of the Council of 11 March 2002 establishing a general framework for informing and consulting employees in the European Community – Joint declaration of the European Parliament, the Council and the Commission on employee representation. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2002/14/oj/eng> (дата звернення: 12.06.2026).
7. Петруненко Я.В. Вдосконалення законодавства України в сфері банкрутства у контексті європейської інтеграції: проблеми імплементації директиви (ЄС) 2019/1023. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2025. №4. С. 473–477. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2025-4/113>
8. Радзивілюк В.В. Проблеми впровадження інструментів раннього попередження відповідно до Директиви (ЄС) 2019/1023. *Право України*. 2024. №9. С. 74–66. DOI: <https://doi.org/10.33498/loou-2024-09-074>
9. Синегубов О.В. Правові рамки превентивної реструктуризації в ЄС: досвід для України на сучасному етапі. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2024. Том 31. № 4. С. 101–127. DOI: <https://doi.org/10.31359/199309092024314-101>
10. Pool J., Wabl G. The purpose of directors' duties in the insolvency context: A critical assessment based on empirical data from Austria and Netherlands. *International Insolvency Review*. 2024. Vol. 33(3). P. 493–521. DOI: <https://doi.org/10.1002/iir.1555>
11. Directive (EU) 2026/799 of the European Parliament and of the Council of 30 March 2026 harmonising certain aspects of insolvency law. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2026/799/oj/eng> (дата звернення: 12.06.2026).
12. Данілов А. Медіація як інструмент модернізації процедур банкрутства в Україні. *Економіка та право*. 2026. № 2. С. 85–95. URL: <https://doi.org/10.15407/econlaw.2026.02.085> (дата звернення: 02.07.2026).

Oliukha V. Obligations of the debtor's manager in the event of probable insolvency in the context of the adaptation of Ukrainian legislation to EU law

Summary. The article is devoted to the study of the obligations of the debtor's manager in the event of probable insolvency in the context of the adaptation of Ukrainian legislation to EU law. The purpose of the article

is to determine the content of such obligations, analyse their implementation in Ukrainian law and clarify their significance for the resolution by commercial courts of the issue of imposing joint and several liability on the manager of a bankrupt company. It is substantiated that one of the modern institutions of EU law in the field of insolvency is the institution of early warning of probable insolvency, which is based on the application of a system of alternative legal mechanisms for protecting the interests of creditors along with an application to the commercial court with a statement on the initiation of bankruptcy proceedings. It is established that the development of European legal regulation is characterized by a transition from determining general standards of behaviour of the debtor's manager to the introduction of flexible mechanisms for responding to the financial crisis of the enterprise.

It has been established that the implementation of Article 19 of Directive (EU) 2019/1023 into Ukrainian law is selective. The most fully implemented provision is the obligation of the manager to take measures to prevent insolvency, which is reflected in Part 4 of Article 4 of the Bankruptcy Code of Ukraine, and this provision is also implemented through the institution of preventive restructuring introduced in the Bankruptcy Code of Ukraine. At the same time, the general obligation of the manager to ensure a balance of interests of creditors, shareholders and employees and other stakeholders, in particular employees, as well as to avoid intentional or grossly negligent behavior that threatens the viability of the enterprise is not fully implemented.

It is proposed to implement in the Bankruptcy Code of Ukraine paragraph (59) of the Preamble to Directive (EU) 2026/799 by introducing a system of alternative mechanisms for protecting the interests of creditors, equivalent in terms of legal protection to the application of the debtor's manager to the commercial court with an application to open bankruptcy proceedings. Such legal mechanisms include public notification of the occurrence of insolvency through the relevant state electronic register, mediation with the participation of all creditors, out-of-court settlement of debt, etc. It is substantiated that mediation should be carried out only after public notification of the occurrence of the debtor's insolvency in electronic format through the relevant state register in order to ensure equality of procedural opportunities for all creditors. It is proved that after the implementation of the proposed amendments to the current legislation of Ukraine, the procedural approach of the commercial court to resolving the issue of imposing joint and several liability on the debtor's manager should be changed. Proper use of alternative mechanisms to protect the interests of creditors should be recognized as proper performance by the manager of his duties and be grounds for his release from liability.

Key words: insolvency, manager of the debtor, debtor, joint and several liability, commercial court, subject of evidence, early response to insolvency, alternative mechanisms for protecting the interests of creditors, mediation, Bankruptcy Code of Ukraine, EU law.

Дата першого надходження статті до видання: 03.07.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 27.07.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 10.09.2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)